

TÜRKİYE - KATAR STRATEJİK DİYALOĞU

“Düşünce Diplomasisi:
Yeni Dünya Yeni Ufuklar”

TÜRKİYE - KATAR STRATEJİK DİYALOĞU

VİZYON BELGESİ (TASLAK)

Türkiye - Katar Stratejik Diyalogu

“Düşünce Diplomasisi: Yeni Dünya Yeni Ufuklar”

(Türkiye - Katar)

Dünyadaki temel trendlere bakıldığında “toprak ve makineyi” takiben “bilgi ve bilgiye dayalı ürünler” temelli yeni ekonomi çağında küresel rekabet “mikro-milliyetçilik”, “entegrasyon” ve “öngörülemezlik” üzerinden gelişmekte, hayatın ve devletin yeni doğasını belirleyen meydan okumaların; “kaynak ve paylaşım krizi”, “üretim-tüketim-büyüme” formülünün sürdürülemezliği, Çin kaldıracı ile “orta sınıfın tasfiyesi”, “enerji, su ve gıda güvensizliği”, hayatın her alanında “4. boyuta geçiş”, “işgücünde insan kaynağının tasfiyesi”, değişen devlet doğası ve beklenti yönetimi temelinde “sert güçten yumuşak ve akıllı güce geçiş” olduğu temel referanslar olarak şekillenmektedir.

Tüm bu temel parametreler içerisinde, teknolojideki dönüşümler; yapay zeka, sanal/artırılmış gerçeklik ve mobilite merkezli gelişerek tüm insan hayatını ve doğasını değiştirmeye adaydır. “Endüstri 4,0” ve “Toplum 5,0” kavramlarının dünyanın dönüşümünü endüstri ve toplum boyutları ile yönetmek açısından önemli başlıklar olduğu aşikârdır. Bir diğer etken de Çin’in dünya sahnesinde her geçen gün etkinleşmeye başlamasıyla oluşturduğu türbülanstır. Yeni İpek Yolu projesi “Kuşak ve Yol”; hem karadan hem denizden yüzde fazla ülkeyi ilgilendiren bir küresel entegrasyon projesi olarak şekillenmekte, iktisadi pastanın dağılımını kalıcı olarak değiştirmektedir. Orta sınıfı olmayan ülkelerde, otoriter rejimler ya da kaos, iki seçenek olarak önümüzde durmaktadır. Bölgesel ve küresel güvenlik anlamındaki iş bölümünün nasıl yapılacağı ve bedellerinin nasıl paylaşılacağı da önümüzdeki dönemin tartışma konuları olmaya adaydır.

Güvenlik üzerinden yeni ittifakların gelişmesi ise başat ülkelerin aldıkları risklerden ve inisiyatiflerden okunabilmektedir. Mülkiyet ve güç kavramlarının niteliği ile iş modeli tarihsel olarak değişmektedir. “Başarıda Başarısızlık” sendromu yaşayan AB’nin geleceğini; Brexit sonrası Batı’da yeniden canlanan kamplaşmanın sonuçları belirleyecektir. Tüm bu gelişmelerle birlikte, “Güvenliğin Ekosistemi”, hukukuyla birlikte değişmektedir. “Güvenlik - Demokrasi” ikilemini bundan sonra çok daha fazla yaşanacaktır. Çünkü orta sınıfı eriyen ve güvenlik eksenini sofistike bir zemine kayan ülkelerde demokrasinin yaşatılması zordur. “Güvenlik bize otoriter rejimler mi getirecek” sorusunun daha fazla tartışılması gerekmektedir.

Türkiye; 84 milyonluk nüfusu, gelişerek büyüyen ekonomisi ve Afro-Avrasya ana kıtası ortasındaki jeostratejik konumu ile öne çıkmaktadır. Avrupa, Karadeniz, Kafkaslar, Asya, Orta Doğu ve Afrika ülkeleri ile arasındaki tarihî, siyasi ve kültürel bağları, Birleşmiş Milletler başta olmak üzere uluslararası alanda yükselen aktivitesi, NATO, AGIT ve CICA gibi örgütlerin önemli üyelerinden olması ve son dönemde geliştirdiği aktif dış politikası ile küresel platformda önemi gittikçe artan bir aktör hâline gelmiştir.

TÜRKİYE - KATAR STRATEJİK DİYALOĞU

Katar, dünyanın stratejik bakımdan en önemli coğrafyası olan Orta Doğu'nun siyasi, ekonomik, coğrafi ve doğal kaynak bakımından en önemli ülkelerinden biri olarak kırk civarında küresel ve bölgesel uluslararası teşkilata üyedir. Dünyanın en büyük üçüncü doğalgaz rezervlerine sahip olan ve dünyanın en büyük LNG ihracatçısı konumundaki Katar, 2015 yılına kadar yüksek seyreden petrol ve doğalgaz fiyatları sayesinde hızlı bir ekonomik büyüme trendi yakalamış ve dünyanın en zengin ülkelerinden biri haline getirmiştir. 2015'ten itibaren petrol ve doğalgaz fiyatlarındaki düşüş ekonomik büyümeyi de etkilemiştir.

Suudi Arabistan, BAE, Bahreyn ve Mısır'ın 2017 Haziran ayından itibaren Katar'a abluka uygulamaya başlamaları bu ülkenin ekonomisi için ilave bir sınama teşkil etmiştir. Kriz çerçevesinde Katar'ın Suudi Arabistan ile olan tek kara sınırı ve ambargo uygulayan diğer ülkelerle olan hava ve deniz sınırları kapatılmıştır. Katar, düşen petrol fiyatlarına ve ambargoya, mali yapısını güçlendirerek ve ekonomisini çeşitlendirerek karşılık vermiş ve iki krizi de aşmayı başarmıştır. Ambargo öncesinde ilgili anlaşmalarla Katar'da kurulan Türk Askeri Üssünün varlığı ve Türkiye'nin yaşamsal desteği Ambargo sürecinin yönetilmesine stratejik katkı sağlamıştır. Güvenlik, savunma ve savunma sanayii boyutunda derinleşen ilişkiler diğer sektörler için de lokomotif olmuştur.

Katar, ekonomisinin yaklaşık %60'ını oluşturan petrol ve doğalgaz sektörlerinin ağırlığını giderek azaltarak, imalat sanayi, ulaştırma, finans, ticaret ve turizm sektörleri lehine değiştirmek istemekte ve bu amaca yönelik olarak kapsamlı bir ekonomik çeşitlendirme politikası uygulamaktadır. 2008'de ilan edilen "Katar Ulusal Vizyon Belgesi 2030" çerçevesinde ve 2022 FIFA Dünya Kupası'nın Katar'da gerçekleştirilecek olmasının kazandırdığı ivme ile yeni uluslararası havalimanı, demiryolu ve metro, yeni yerleşim siteleri ve yeni yollar inşası gibi büyük çaplı yatırımlara girişmiştir. Bu itibarla, inşaat sektörü, halihazırda, ülkenin en önde gelen sektörü konumundadır. Türkiye - Katar ilişkilerinde son yıllarda önemli gelişmeler kaydedilmiştir. Katar, Türkiye'nin Bölge'de üstlendiği role önem atfetmektedir. Yönetim ve halkın Türkiye'ye ilişkin izlenimleri olumludur. Katar bölgesel sorunların çözümü için en önde çaba gösteren Arap ülkesi konumundadır. Türkiye - Katar işbirliği, BM ve İİT gibi uluslararası kuruluşlarda son yıllarda artmıştır.

İki ülke arasındaki üst düzey diyalog ve işbirliğinin kurumsal yapısını teşkil eden ve 2014 yılında tesis edilen Yüksek Stratejik Komite mekanizmasının yıllık toplantıları Türkiye Cumhurbaşkanı ile Katar Emiri eş-başkanlığında gerçekleştirilmektedir. Mekanizmanın 5. toplantısı Doha'da düzenlenmiştir. Söz konusu toplantılar vesilesiyle Türkiye ile Katar arasında çeşitli alanlarda işbirliğini pekiştirecek çok sayıda anlaşma, protokol ve mutabakat zaptı imzalanmıştır.

Türkiye - Katar ikili ticaretinde, 2019 yılında ticaret hacmi 1,426 milyar dolar, ticaret açığı ise Katar aleyhine 0,898 milyar dolar olmuştur. Türkiye'nin Katar'a ihraç ettiği başlıca ürünler; elektrik-elektronik aksamı, mobilya, inşaat aksamaları, petrol-mineral yağları, süt ve süt ürünleridir. Katar'ın Türkiye'ye ihraç ettiği başlıca ürünler; işlenmemiş alüminyum, mineral yakıtlar (LNG), plastik ürünleridir.

TÜRKİYE - KATAR STRATEJİK DİYALOĞU

Katar'daki Türk yatırımları esas olarak müteahhitlik ve müşavirlik hizmetlerinde gerçekleşmektedir. Büyük inşaat şirketlerinin de aralarında olduğu Türkiyeli şirketlerin bugüne kadar üstlenmiş olduğu projelerin tutarının 10 milyar doları aştığı tahmin edilmektedir. Dünyanın en zengin ülkelerinden olan Katar sermayesinin Türkiye'ye yöneltilmesi yoğun çaba gösterilen alanlardan birini oluşturmaktadır. Katar'dan Türkiye'ye boru hattıyla doğalgaz tedariki projesi üst düzeyde olumlu değerlendirilmektedir.

Her iki ülke de birbirleriyle ilişkilerinde yeni ve gerçekçi açılımlar yapmanın gayreti içerisinde olup her alanda artan içerikli temaslarla birbirlerini yeniden keşfetmektedirler. Türkiye, Kıbrıs başta olmak üzere diğer uluslararası sorunlarda Katar'ın desteğini almaya çalışmıştır. İzleyen dönemde BM, İİT ve Arap Ligi gibi teşkilatlar bünyesinde iki Ülke arasında siyasi, ekonomik, kültürel ve güvenlikle ilgili alanlarda işbirliği imkânı zemini daha da güçlendirilebilecektir.

Soğuk Savaş'ın sona ermesiyle ivme kazanan küreselleşme ve ardından çok boyutlulukla gelen temel eğilim, ülkelerin tek başlarına değil belirli bölgesel iş birlikleri ve bölge-ötesi ortaklıklar vasıtasıyla güçlenmesi yönündedir. Ülkeler artık ekonomik, siyasal, kültürel bakımdan diyalog ve iş birliğine dayalı açık bir yapıya doğru yönelmekte, uyum sağlayamayanlar ise ciddi istikrarsızlıklar yaşamaktadır.

İki ülkenin, bölgesel meselelere çözüm bulunması hususunda işbirliği içinde çalışmalarına duyulan ihtiyaç da derinden hissedilmektedir. Çok boyutlu şekillenen dünya güç sistematığı içerisinde Türkiye - Katar ilişkilerinin ideal bir noktaya taşınabilmesi için, yalnızca siyasi ve stratejik temelli değil, her parametrede karşılıklı derinlik oluşturacak bir yapıya doğru yönelinmesi gerekir. Tarih; iki ülkeye karşılıklı bağımlılığı derinleştirecek stratejik fırsatlar sunmaktadır. Bu bağlamda sektör temsilcilerini stratejik boyutu da kapsayan bir yaklaşımla bir araya getirecek olan **Türkiye - Katar Stratejik Diyalogu** olması gereken karşılıklı bağımlılık ve derinliğin inşa edilebilmesi için önemli bir işlev görecektir.

Ana Tema

Düşünce Diplomasisi: Yeni Dünya Yeni Ufuklar

Alt Temalar

Yeni Dengeler Yeni Ekonomi

Türkiye - Katar Ekonomik İlişkileri: Fırsatlar ve Engeller

Enerji Politikaları: Jeopolitik ve Güvenlik Sonuçları

Teknoloji Paylaşımı, Akademik ve Kültürel İşbirliği

Sektörel İşbirliği Perspektifleri; Savunma Sanayi, Ulaşım

Sosyal, Ekonomik ve Politik Gelişmeler

TÜRKİYE - KATAR STRATEJİK DİYALOĞU

Orta Doğu, Afrika, Asya Ülkeleri ve Türkiye - Katar

ABD, AB, Çin ve Yeni Ortaklarla İlişkiler ve Bölgesel Stratejiler

Çok Kutuplu Dünyada Yükselen Güçler ve Küresel Yönetim Yapılarına Adaptasyon

Öncelikli Sektörler

Kamu Diplomasisi Eğitim ve Dil

Kültür ve Turizm

İnşaat, Müteahhitlik ve Altyapı

Sağlık ve Sağlık Turizmi

Enerji, Petrokimya ve Yatırımlar

Lojistik, Ulaştırma ve Haberleşme

Bankacılık ve Finans (Stratejik Yatırım Fonu)

Ekonomi ve Ticaret

Medya ve İletişim

Bilim ve Teknoloji

Marka Şehirler ve Çevre

Savunma ve Uzay Sanayii

ÇALIŞMA VE ETKİNLİKLER (TASLAK)

Yöntem

Tümevarım, Katılımcılık ve Ekonomik Derinleşme

Türkiye - Katar Akil Kişiler Kurulu Toplantıları/Çalışmaları

Kapasite ve Ekosistem Envanteri Oluşturulması

Araştırma Projeleri ve Raporlarının Hazırlanması

Pro-aktif Politika Önerileri Geliştirilmesi

Yuvarlak Masa Toplantıları/Çalıştayları

TÜRKİYE - KATAR STRATEJİK DİYALOĞU

Çok Taraflı Çalıştaylar/Çalışmalar

Sektör Çalıştayları/Etkinlikleri

Uygulamalı İnteraktif Modellemeler

Stratejik Raporlar

Sektör çalışmalarının iki ülke karar alıcıları, özel sektörü, medyası ve kamuoyu için stratejik raporlar olarak yayımlanması. Literatür ve hafıza desteği sağlanması.

Medya Konferansları

Diğer Akademik Çalışmalar

Stratejik Rapor, Kitap, Makale, Tez vb. Akademik Çalışmalar